

Espanjan postimerkkien runsautta

Kerätessäni Espanjan siirtomaiden merkkejä on vastaan tullut useasti myös muuta Espanjan merkkimateriaalia. Alkuun useiden tunnistaminen ja sijoittaminen Espanjan Suomea paljon laajempaan julkaisulajien joukkoon tuotti runsaasti päänvaivaa. Ohessa esitellään joitain Suomesta poikkeavia julkaisuja ja -lajeja.

Luetteloinnin ongelmia

Meillä on normaalisti käytetty Micheliä Espanjan merkkien keräilyssä. Espanjassa ilmestyy kuitenkin oma Lapeamme vastaava Edifil-luettelo, joka luokittelee merkit Michelistä poikkeavasti. Toisin osin Edifil luetteloi merkkejä, joita ei ole Michelissä ja päinvastoin. Edellisiä ovat useat hyväntekeväisyys ja lennätinmerkit, ja jälkimmäisiä lähinnä Espanjan sisällissodan aikaiset paikallisjulkaisut.

Ongelmalliset juhلامerkit

Espanja aloitti jo sängen varhain juhلامerkkien julkaisun. Näissä ei kuitenkaan ole järjestelmällisesti käytetty samoja maan nimeämisperusteita kuin normaalimerkeissä. Tämä hankaloittaa välillä paljonkin julkaisujen tunnistamista. Normaalimerkkienkin osalta voidaan puhua kyllä varsin laajasta nimiskaalasta. Jos tässä rajoitutaan 1900-lukuun, oli maan nimenä normaalisti teksti ESPĀNA tai ESPĀNA CORREOS jossain osassa merkkiä.

Vuonna 1905 ilmestyi 10 merkin sarja Cervantesin 300-muiston kunniaksi. Tässä ei jostain syystä käytetty maannimeä lainkaan. Sama toistui 1920 UPU sarjassa, jossa oli vain kuninkaan kuva ja teksti UPU Madrid 1920. Vuonna 1925 ilmestyi pikamerkki (URGENTE) jossa niin ikään ei ollut maannimeä.

Kuval: Vuoden 1907 teollisuusnäyttelyn 1 pesetan alkuperäinen ja leimattu jälkipainama. Kolmantena vuoden 1920 UPU sarjan merkki. Maan nimi on välillä, välillä taas ei.

Oma lukunsa ovat v 1907 Madridin teollisuusnäyttelyä varten julkaistut merkit. Näillä pystyi lähettämään postia näyttelyn postitoimistosta. Näissä taas oli painettuna maan nimi Espāna, vaikka ne eivät olleet käypiä kuin näyttelypaikalla. Merkeistä on myös jälkipainama, jonka tuntee huonommasta painojäljesta ja "kylmemmistä" väleistä. Erona on myös hammaste, aidoissa tämä on 11,5. Näitä ei Michel eikä Edifil pidä varsinaisina postimerkkeinä, sillä näillä ei ole "oikeaa" luettelonumeroa.

Vuonna 1926 ilmestyi Edellisessä numerossa esitelty Espanjan punaisen ristin sarja, jossa maannimenä oli nyt Pro Cruz Rojo Espanola. Sama toistui 1929 Sevillan ja Barcelonan näyttelysarjan yhteydessä (kts kuvia lehden edellinen numero). Maan nimeä korvasi tässä teksti "Pro Exposiciones de Sevilla y Barcelona".

Kun linja näytti olevan tämä, ei liene yllättävää että v 1930 rautatiekongressin sarjan maan nimenä oli kongressin nimi ja pitopaikka Madrid 1930 Espanjaksi. Vasta saman vuoden Goya sarjassa tulee mukaan teksti Espāna, jossain kohtaa merkkiä.

Kuva 2. Vuonna 1930 Pro Ibero-America sarjan merkkejä. Ylinn ääto 25 peseta, sitten kaksi lentomerkkien jälkipainamaa. Painotekniikka on erilaista ja jälki selkeästi huonompi. Myös hammastus on poikkeava. Lentomerkeillä ei maan nimeä katsottu tarvittavan. Äkkiseltään näitä voisi pitää hyväntekeväisyysjulkaisuina.

Viimeisin kuningasvallan aikainen juhلامerkkisarja oli vuonna 1930 julkaistu Pro Ibero-America - sarja. Tässä sarjassa normaalimerkeillä oli teksti Correos Espāna, mutta lento-merkeillä taas ei. Kun näistä on vielä huonolaatuinen jälkipainama, jota ei helposti miellä postimerkiksi, on tunnistus jälleen hankalaa.

Vuonna 1931 Espanja siirtyi tasavaltaiseen hallitusmuotoon, ja maan nimeksi tuli nyt Republica Espanola. Kuitenkin vuoden 1931 Montserrat sarjassa käytettiin jälleen muotoa Correo Espāna. Tämän jälkeen nimi näyttää vakiintuneen, tosin vuonna 1939 tasavallan korvasi Francon Espanja, ja nimi oli nyt lyhyessä muodossa Espāna. Francon hallinta ja tasavalta julkaisivat merkkejä rinnan vuosina 1936 -1938, mutta luetteloissa nämä on yleensä luetteloitu peräkkäin. Tasavalta ensin ja Francon Espanja tämän jälkeen.

Sotaverotusta merkeillä

Välimeren maissa on merkkejä perinteisesti julkaistu huomattavasti laajemmalla kaanonilla kuin tiukan asiallisissa pohjoismaissa. Jos ei pidetä virkaja lunastusmerkkejä mitenkään erikoisina, on Espanjassa tarjolla mm sotaveromerkkejä, pakollisia paikallisia ja yleisiä hyväntekeväisyysmerkkejä ym mielenkiintoisia julkaisuja. Aletaan purkaa asiaa kuitenkin sotaveromerkeistä. Nämä ovat Edifilissä normaalimerkkien seassa, Michelissä erillään.

Kuva 3. Sotaveromerkkejä vuosilta 1874, 1876, 1897 ja 1898. Viimeisessä ei ole tekstiä GUERRA.

Sotaveromerkkejä julkaistiin kolmessa erässä, sisällissodan aikana 1874 - 1879 ja uudelleen Espanjan Yhdysvaltojen sodan aikana 1897 - 1900. Viimeinen käyttö oli sisällissodan aikana 1936 - 1938. Merkeissä esiintyy useimmiten sana Guerra (=sota) jossain kohtaa, mutta ei kuitenkaan kaikissa. Mallit ovat usein lähellä vastaavan ajan käyt-

Kuva 4. Espanjan parlamentin käyttöön julkaisuja Cervantes virkamerkkejä vuodelta 1916. Nämä ovat parlamentaari-merkkejä, mikä käy ilmi merkkien yläreunasta. Vastaavia julkaistiin myös senatoreille tekstillä SENADO. Maan nimi on jälleen katsottu tarpeettomaksi.

tösarjoja. Merkkejä piti käyttää normaalin postimerkin lisäksi, kyseessä oli siis eräänlainen veronkannon muoto. Merkkejä on kaikkiaan 36 päälajia. Mainittakoon, että Espanja oli edelläkävijä tämän merkkilajin osalta. Vastaavia julkaistiin myös Englannin siirtomaissa 1. maailmansodan aikana.

Virkamerkkien osalta kannattaa mainita kaksijakaisuus, varsinaiset merkit 1854 - 1898 ja kaksi juhلامerkeiksi laskettavaa julkaisua vuosilta 1916 ja 1931. Ensimmäisen aiheena oli Miguel Cervantesin kuoleman 300-vuotisjuhla (?) ja toisen panamerikkalainen postikongressi.

Erilainen käsitys hyväntekeväisyydestä

Pakollisia hyväntekeväisyysmerkkejä oli pakko käyttää aina tai tiettyinä aikoina normaalin postimerkin ohessa. Vapaaehtoisuuteen lisämaksun muodossa kun ei näemmä uskottu. Aloitetaan kahdella molemmissa luetteloissa olevalla ryhmällä, Barcelonalla ja Valencialla.

Barcelonassa näillä kerättiin alkuun vuonna 1929 rahaa maailmannäyttelyä varten, mutta merkkien julkaiseminen jatkui muihin tarkoituksiin aina vuoteen 1945 asti. Maailmannäyttely pidettiin kaupungissa vuonna 1929. Barcelonan merkkejä piti käyttää kaupungista ja lähiseudulta lähetetyissä kotimaan kirjeissä. Loppuvaiheessa merkeistä julkaistiin blokkeja, päällepainamia ja meno alkoi muutenkin näyttää lähinnä filatelisesti suuntautuneelta. Merkkejä on 69 päälajia. Nämä tunnistaa helpoiten alkuun merkeissä olevasta tekstistä "Exposicion de Barcelona", ja vuodesta 1932 alkaen tekstistä "Ayuntamiento de Barcelona". Näitä löytyy myös lennätinkäyttöön